

**CONSILIUL NAȚIONAL DE ATESTARE A TITLURILOR,
DIPLOMELOR ȘI CERTIFICATELOR UNIVERSITARE**
NATIONAL COUNCIL FOR ATTESTATION OF
ACADEMIC TITLES, DIPLOMAS AND CERTIFICATES
(CNATDCU)

**RAPORTUL COMISIEI DE ABILITARE
REPORT OF THE HABILITATION COMMISSION**

din data de (date) 4 09 2013

NUMELE și Prenumele candidatului (**SURNAME and Forename** of the candidate):

ȘTEFĂNESCU DORIN MIRCEA

Titlul tezei de abilitare / direcțiile principale de cercetare (**Title of habilitation thesis / main research areas**):

Filosofie și poezie. Poetica imaginii- o fenomenologie a inaparenței

Domeniul de studii universitare de doctorat (**Field of doctoral studies**):

în care urmează să se confere calitatea de conducător de doctorat (future field of doctoral supervision)

Filologie

Denumirea Instituției Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) / Instituției Organizatoare de Doctorat (IOD) unde are loc susținerea publică a tezei de abilitare
(**Name of the institution organizing doctoral studies (IOSUD), (IOD), where the public defense of the habilitation thesis takes place**)

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj

Punctele tari ale tezei de abilitare (**Strong points of the habilitation thesis**):

1. Deschiderile interdisciplinare, conexiuni de înalt nivel academic între literatură, filosofie și teologie.
 2. Instrumentalizarea riguroasă a conceptelor într-o cercetare de tip hermeneutic
 3. Dezvoltarea de concepte originale, puternic motivate științific, cum este cel de „înțelegere albă”
 4. Posibilități multiple de dezvoltare a cercetării în direcțiile propuse
- ...

Punctele slabe ale tezei de abilitare (**Weak points of the habilitation thesis**):

Nu este cazul....

Rezultatul votului / observații / concluziile comisiei de abilitare se motivează în continuare

(**Voting result / observations / premises for the conclusions** of the *habilitation commission* are as follows)

.....

Prof.univ.dr. Andrei Bodiu : Teza de abilitare în domeniul filologie a domnului conf.univ.dr. Dorin Ștefănescu de la Universitatea “Petru Maior” din Târgu-Mureș propune câteva coordinate care individualizează profilul cercetătorului și profesorului în interiorul lumii filologice românești. Însuși titlul tezei de abilitare, *Filosofie și poezie. Poetica imaginii -o fenomenologie a inaparenței* dezvăluie trajectul interdisciplinar pe teritoriul căruia s-a desfășurat până acum activitatea de profesor și de cercetător a domnului Dorin Ștefănescu, precum și deschiderile remarcabile pe care le poate avea activitatea sa viitoare. Domnul Ștefănescu pune în acord filologia și filosofia, fiind interesat de fenomenologia literaturii. Mărturie stau cursurile de până acum ale domniei sale care abordează domeniile teoriei literaturii și a literaturii comparate dintr-o perspectivă inter și transdisciplinară. Așa cum se solicită unui universitar astăzi, domnul Ștefănescu a condus proiecte de cercetare finanțate ale căror rezultate au fost aduse și în spațiul didactic, contribuind la îmbunătățirea predării și învățării.

În ce privește activitatea de cercetare, domnul Ștefănescu și-a susținut teza de doctorat în 2004 la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. Teza a fost ulterior convertită într-o carte publicată la una dintre editurile de prim-plan, Paralela 45, în 2007. Cartea derivată din teză se intitulează *Heliade necunoscutul. Ontologie și poetică*, subliniind caracterul interdisciplinar al cercetărilor candidatului. Aș cum notează domnul Ștefănescu, „studiu urmărește să surprindă esența autentică a gândirii lui Heliade, plecând de la premisa că opera teoretică nu poate fi desprinsă de cea poetică. Pentru o justă înțelegere a poetului e necesară o reevaluare critică a gânditorului, pe nedrept ignorat sau minimalizat de majoritatea cercetătorilor.” Aș sublinia că între 2004 și 2012 domnul Ștefănescu a publicat nu mai puțin de 6 cărți de unic autor, dovedind o preocupare constantă pentru cercetarea în domeniul umanist. Aceste sunt : *Metafizică și credință*, *Spiritul de finețe. Cincisprezece meditații Celălalt Hasdeu. Doctrina esoterică*, *Probleme ale interpretării, Înțelegerea albă. Cinci studii de hermeneutică*. Adaug că autorul tezei de abilitare a participat la multe conferințe internaționale, două dintre ele în Franța, la Strasbourg, respectiv Lyon. La toate acestea se adaugă un număr important de studii și articole publicate în reviste de toate categoriile. În ce privește exgeza, aceasta are câteva repere istorice fundamentale. În primul rând, candidatul își îndreaptă atenția către studeirea romantismului românesc prin analiza a doi mari scriitori ai perioadei Heliade și Hasdeu. Unletele istoricului literar sunt dublate de cele ale hermeneutului care surprinde în profunzime ceea ce numește „ontopoeticile romantice.” În același timp autorul este preocupat să redefină anumite concepte de bază ale hermeneuticii în sensul că ”orice apariție fenomenală, ca manifestare ontologică a ființei înțelegătoare, este mai puțin una a cunoașterii (de cunoscut, în ceea ce are ea raționalizabil, inteligibil din punct de vedere cognitiv), cât mai ales una a recunoașterii unei posibilități de ființare acolo unde există un temei ce să să semnifice.” Un pas înainte mi se pare conceptul de *înțelegere albă* pe care Dorin Ștefănescu îl propune recent, într-o carte de anul trecut. Acest concept este definit trans-disciplinar, întărind vocația pe care o sugeram mai sus. Era firesc ca una dintre preocupările de esență, sesizabile de altfel din întreaga evoluție profesională a domnului Ștefănescu să fie studierea relației dintre poezie și filosofie.

Totalizând până aici, ne aflăm în fața unui spirit elevat, capabil de deschideri majore în câmpul cultural. Acest lucru îi conferă candidatului, în cazul abilitării, o poziție specifică în câmpul conducerilor de doctorat de profil din România. Din căte cunosc, în aceeași zonă a fenomenologiei, cu un spirit mai apăsat literar, probabil și prin prisma preocupărilor sale privind literatura română contemporană, se situează Virgil Podoabă, conducător de doctorat la Universitatea Transilvania din Brașov. Dincolo de reușitele de până acum, de activitatea științifică febrilă mai ales în ultimii ani, candidatul își propune câteva obiective foarte interesante. Conștient de dificultatea abordărilor pe care le propune, domnul Ștefănescu dorește ca în viitoarele cursuri academice de *Literatură comparată* sau *Text și imagine* pe care le va preda la masterat, să introducă teste de autoevaluare ale studenților. În plus, apreciez dorința de activizare a cursurilor, acestea fiind gândite tot mai mult interactiv, într-o comunicare continuă între cadrul didactic și student. În ce privește cercetarea, aceasta se va axa, spune candidatul, pe o dimensiune care nu a fost abordată decât tangențial în studiile noastre anterioare, cu privire la poetica

imaginii: ce funcție are imaginea în constituirea semnificabilului originar? În acest sens, consider că partea cea mai densă a tezei de abilitare este reprezentată de dezvoltarea, pe spațiu încă restrâns a temei, *Poetica imaginii – o fenomenologie a inaparenței (premisele unei ipoteze interpretative: schiță teoretică și câteva aplicații)* Așa cum notează autorul „fenomenologia inaparentului are o vocație „arheologică”; ea investighează fenomene originare care nu se arată, sunt „nu-încă-vizibile”. Aplicațiile studiului au în vedere operele poetice ale lui Lucian Blaga și Ion Barbu. „În poezia lui Lucian Blaga, scrie candidatul intuiția nu se oprește însă niciodată în imposibilul necreator de viziune; tocmai pentru că intuiște adânc, ea sesizează în miezul ascunderii *ceea ce* se ascunde și ființează în ascuns, „vraja nepătrunsului ascuns / în adâncimi de întuneric”. Preambulul unor foarte subtile analize din noua perspectivă propusă de autorul tezei se regăsește și în analiza poemelor lui Ion Barbu. Observația din final este că direcțiile de cercetare spre care evoluează Dorin Ștefănescu pot fi sprijinite prin efortul unor doctoranzi care să i se alăture candidatului în eforturile sale.

Având în vedere aceste considerații, conider că există argumente solide pentru ca domnul Dorin Ștefănescu să fie abilitat să conducă doctorate în domeniul filologie.

Prof.univ.dr. Iulian Boldea :

Traseul academic parcurs de către dl conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu probează o activitate științifică și didactică demnă de interes, materializată în cărți, cursuri, studii și articole publicate în volume și reviste de specialitate prestigioase, din România și din străinătate. Domeniul de interes al candidatului este reprezentat de aria vastă a hermeneuticii literare și a disciplinelor conexe (hermeneutică filosofică, fenomenologie, teoria literaturii, literatură comparată, poetică, estetică), activitatea științifică ilustrându-se printr-un demers cu caracter interdisciplinar. Realizările didactice ale candidatului însumează șase cursuri predate și editate, coordonarea științifică a unui important număr de lucrări de licență și disertație, participarea la comisii de licență și disertație, prezența în comisii de îndrumare a doctoranzilor din cadrul Școlii Doctorale de Studii Literare a Universității „Petru Maior”, precum și în două comisii de susținere a tezelor de doctorat. Activitatea de cercetare s-a materializat în participarea la șapte programe și granturi/ proiecte de cercetare științifică, domnul Dorin Ștefănescu fiind director de grant în cadrul Programului Idei. Workshop exploratoriu *B. Fundoiu și încercarea paradoxului. Pentru o hermeneutică existențială*, Cod CNCSIS 28_WE/2008, Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș, 17-18 septembrie 2009.

Activitatea științifică a candidatului e relevantă mai ales pentru domeniul criticii literare, dar și pentru domenii și arii epistemologice conexe, cum ar fi literatura comparată, hermeneutica literară și filosofică, estetica fenomenologică, fapt ce atestă din plin caracterul interdisciplinar al demersului științific. În aria unei cercetări științifice multivalente și percutante se înscrive teza de doctorat, cu titlul *Ion Heliade Rădulescu. Ontologie și poetică*, susținută public la data de 24 septembrie 2004. Teza, publicată sub titlul *Heliade necunoscutul. Ontologie și poetică*, la Editura Paralela 45, Pitești, în anul 2007, a fost considerată drept o exegeză hermeneutică de certă anvergură și un reper important al aprofundării operei lui Heliade în totalitatea ei. Sintetic, activitatea științifică a domnului conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu se

concretizează în unsprezece cărți publicate (dintre care şase cărți editate între anii 2004 – 2012), două volume coordonate, șaptesprezece studii în volume colective, opt studii în reviste categoria A (cotate ISI, Arts & Humanities, Web of Science indexed on Web of Knowledge, Thomson Reuters, Scopus by Elsevier, ScienceDirect), din care cinci publicate și trei sub tipar sau acceptate spre publicare, 32 de studii indexate în baze de date internaționale (BDI: CEEOL, worldcat, Kubon-Sagner, hal-unilim.archives-ouvertes.fr, db.romanistik.de), din care cinci în reviste de prestigiu din străinătate (alte cinci studii sub tipar sau acceptate spre publicare), peste 200 de studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară recunoscute CNCSIS, categoria B+ (CNCS, categoria B), şase studii în actele principalelor conferințe internaționale (din care 1 în străinătate). Alte două studii se află sub tipar (din care un studiu în străinătate), 41 de articole în dicționare de specialitate și două volume traduse din limba franceză.

Domeniile de interes ale domnului conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu sunt decontestabil impact, în contextul cercetării actuale (exegeza romanticismului românesc, redefinirea unor concepte hermeneutice de referință în cercetarea comparată a fenomenului literar, criza semnificațiilor, orizontul semnificației, mitul și deschiderea orizontului simbolic, comprehensiunea istorică și morfologia structurilor literare). În cadrul demersului științific al candidatului, un loc important îl ocupă definirea, interpretarea și explorarea conceptului hermeneutic de *înțelegere albă*, circumseris, cu tact și simț al nuanței, în corelație cu exigențele epistemice ale *hermeneuticii fenomenologice*, relevantă în spațiul interdisciplinar (poetic, filosofic, teologic), problematică dezbatută în mod nuanțat în cartea *Înțelegerea albă. Cinci studii de hermeneutică fenomenologică*. Traiectul intelectual, științific și academic al domnului conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu a fost, de altfel, legitimat și confirmat prin numeroase dovezi ale recunoașterii realizărilor profesionale (referințe critice privind hermeneutica literară și hermeneutica filosofică, menționări în dicționare, citări și prezență pe situri BDI, afiliere la organizații profesionale recunoscute, distincții etc.).

În ceea ce privește evoluția și dezvoltarea carierei profesionale, științifice și academice, acestea continuă, în mod firesc, direcțiile și strategiile de cercetare prezente, dezvoltate și nuanțate cu noi orizonturi exegetice, printr-o amplificare a efortului de investigare în domeniul de specialitate asumat. Cercetările viitoare, care se vor axa pe investigarea textului poetic prin situarea sa în orizontul tematizării filosofice, vor circumscrie problematica conceptual și analitic *poetica imaginii* într-un demers hermeneutic și fenomenologic ce își propune explorarea unor texte poetice ale literaturii române din secolul al XX-lea și refuncționalizarea teoretică a unor probleme precum irealizarea și reducția imaginantă, imaginația poetică – o ontologie directă, imaginația epifanică, imaginea diafană – apofatism și fenomenologie a inaparenței.

Teza de abilitare a candidatului conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu se impune, înainte de toate, prin caracterul său interdisciplinar, ce rezultă din valorificarea mai multor domenii epistemice (critică și istorie literară, poetică, estetică, filosofie). Continuitatea, competitivitatea și sincronizarea cu noile paradigme epistemologice caracterizează „portofoliul academic” al lui conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu, aspirant, pe deplin motivat, la abilitarea academică, demers prin să i se confere dreptul de a conduce doctorate în

domeniul filologie. Ca atare, considerăm deplin justificată o asemenea opțiune, aducând ca argument demersul științific practicat cu rigoare și temeinicie, traseul academic parcurs cu exigență și vocație, elemente remarcate, de altfel, pe tot cuprinsul tezei de abilitare. Întreaga activitate didactico-științifică, desfășurată cu exigență, pasiune și competență de candidat, confirmă viabilitatea unui model academic fundamentat pe promovarea cercetării fundamentale, interdisciplinare și pe afirmarea vocației formativ-integrative. Suntem convinși că, prin abilitarea dlui conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu în domeniul conducerii de doctorat, spațiul filologic universitar târgumureșean va câștigă în prestigiu și performanță.

În consecință, având în vedere toate realizările și performanțele științifice, dar și un prestigiu științific și academic incontestabil, luând, de asemenea, în calcul obținerea de către candidatul Dorin Ștefănescu a unui *punctaj general* de 958 de puncte (cu mult peste standardele minime impuse de normativele în vigoare), propunerea favorabilă cu privire la acordarea, pe deplin meritată, a dreptului de a conduce doctorat în domeniul filologie ni se pare deplin legitimă și îndreptățită. Sunt argumente care ne permit să pledăm cu toată convingerea în vederea abilității domnului conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu de la Facultatea de Științe și Litere a Universității „Petru Maior” din Târgu-Mureș, cu dreptul științific de a conduce doctorate în domeniul filologie.

Prof.univ.dr. Ion Simuț : Personalitatea filologică a conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu este pe deplin conturată în activitatea didactică universitară, în cercetarea științifică din domeniu, în prestanță și creativitatea științifică, influența benefică asupra studenților și prestigiul în mediul cultural național (în mediul universitar mai mult decât în cel publicistic), având deopotrivă rezultate cuantificabile (conform criteriilor și standardelor minime cunoscute) și dovedind o perspectivă de încredere în dezvoltarea carierei.

Teza de abilitare reflectă activitatea depusă între anii 2004 (obținerea titlului de doctor în filologie) și 2012 în domeniul hermeneuticii literare și al disciplinelor conexe (hermeneutică filosofică, fenomenologie, teoria literaturii, literatură comparată, poetică, estetică), având un pronunțat caracter inter- și trans-disciplinar. Teza este bazată pe contribuții originale concretizate ca urmare a activității didactice și științifice.

Capitolul din teză despre *Realizări științifice, profesionale și academice* prezintă activitatea didactică și activitatea științifică, relevând cele mai importante contribuții prin originalitatea de interpretare, conexiunile interdisciplinare, analiza hermeneutică și capacitatea de sinteză, prin prisma aspectelor specifice. După cum argumentează autorul tezei, activitățile științifice la care a participat candidatul la abilitare, atât pe plan național cât și internațional, sunt relevante pentru domeniul filologiei, în general, și pentru aportul la domeniul cercetării interdisciplinare, în special, prin conjugarea demersurilor specifice unor discipline diverse precum literatura comparată, hermeneutica literară și filosofică, estetica fenomenologică.

Teza de doctorat *Ion Heliade Rădulescu. Ontologie și poetică* a fost apreciată drept una din cele mai importante exegize hermeneutice și un reper fundamental pentru cunoașterea sistematică a operei lui Heliade în ansamblul ei.

Alte aspecte ale contribuției științifice le reprezintă participarea la conferințe, congrese și coloconii internaționale și naționale (18 comunicări) și lucrările publicate, dintre care sunt de reținut cele 6 cărți sau tratate de specialitate ca unic autor în perioada 2004-2012, din cele 11 publicate în total; 8 studii în reviste categoria A (ISI); 32 de studii indexate în baze de date internaționale și altele.

Circumscrierea teoretică a acestor contribuții științifice se manifestă în *arii exegetice de profil* precum *exegeza romantismului românesc*, hermeneutica fiind operantă în efortul de restaurare și actualizare a unor corpus-uri textuale ce aparțin istoriei literare (în spătă romantismului românesc), ca de exemplu în studiul citat despre Heliade Rădulescu și în cel intitulat *Celălalt Hasdeu. Doctrina esoterică* (Casa Cărții de Știință, 2009) sau literaturii comparate, în contextul mai larg al studiului despre ontopoeticile romantice.

O componentă importantă este reprezentată de *(re)definirea unor concepte hermeneutice de referință* în cercetarea comparată a fenomenului literar: criza semnificațiilor ultime în modernitate și statutul incert al raționalității; orizontul semnificației, între demersul hermeneutic și cel semiotic; mitul și deschiderea orizontului simbolic ce acționează ca discurs factual; statutul simbolului și logica planurilor duble; tipuri de dialog cultural, o problemă a comunicării și a interpretării comprehensibilului; comprehensiunea istorică și morfologia structurilor literare; raportul dificil, tensionat, între hermeneutică și psihanaliză; dualismul culturii bizantine și reverberații în spiritualitatea românească; noui orizont teoretici asumat de științele spiritului în încercarea de a depăși subordonarea față de științele naturii; condițiile de posibilitate (epistemologică) definitorii pentru o hermeneutică existențială; dezvoltarea etapelor unui demers filosofic de interpretare a poeticului, implicând noi sarcini metodologice și orizonturi conceptuale specifice unei hermeneutici fenomenologice. În cadrul acestui demers, un loc aparte – pe larg prezentat – este acordat circumscrierii metodologice și definirii conceptului hermeneutic de *înțelegere albă*, în strânsă corelație cu statutul unei posibile *hermeneutici fenomenologice*, operantă în câmp inter- și trans-disciplinar (poetic, filosofic, teologic). Problematică amplu dezbatută volumul *Înțelegerea albă. Cinci studii de hermeneutică fenomenologică*, Ed. Paralela 45, Pitești, pp. 37-231, 2012.

Un ultim aspect se referă la *dovezi ale recunoașterii realizărilor proprii*: referințe critice privind hermeneutica literară și hermeneutica filosofică; menționări în dicționare; citări și prezență pe situri BDI; afiliieri la organizații profesionale recunoscute; distincții.

A doua parte a tezei de abilitare prezintă *Planul de evoluție și dezvoltare a carierei profesionale, științifice, academice. Direcții de cercetare / predare și moduri probabile de acțiune pentru punerea în practică a acestora*

Planul de evoluție și dezvoltare a carierei profesionale și științifice (academice) continuă, în linii mari, direcțiile de cercetare în care s-a afirmat autorul, deschizând însă noi orizonturi exegetice și implicând o amplificare a efortului de investigare în domeniul de specialitate. Pe lângă – și în corelație cu – aspectul activității didactice, *activitatea de cercetare* impune exigențe sporite. Problematica lucrărilor științifice viitoare (dintre care 8 acceptate spre publicare în 2013) va avea ca obiectiv prioritar investigarea textului poetic prin situarea sa în raza de acțiune a tematizării filosofice, în acea zonă de

convergență unde el poate spune mai mult și mai adânc, deschizându-și dimensiuni până acum nebănuite, neexplorate. Cercetarea se va axa pe o dimensiune care nu a fost abordată decât tangențial în studiile anterioare, privitoare la *poetica imaginii*: ce funcție are imaginea în constituirea semnificabilului originar? Demers hermeneutic și fenomenologic totodată – probat pe texte poetice ale literaturii române din sec. al XX-lea – ce își stăblește drept repere de cercetare: irealizarea și reducția imaginantă; imaginația poetică – o ontologie directă; imaginația epifanică; imaginea diafană – apofatism și fenomenologie a inaparenței.

Considerăm că toate aceste direcții de cercetare ar beneficia de o aprofundare sporită prin implicarea unui colectiv de studenți doctoranți, coordonați ca urmare a abilitării pe baza acestei teze.

Atât în partea privitoare la realizările de până acum ale candidatului, cât și în partea privitoare la planul de evoluție și dezvoltare a carierei, teza de abilitare a conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu dovedește capacitatea de cercetare științifică în domeniul filologic, creativitatea intelectuală, o relație adecvată între conceptualizare și metodă, o deschidere programatică spre interdisciplinaritate în primul rând prin conexiunile cu hermeneutica și filosofia. Strategiile interpretării literare sunt integrate, eclerate și disciplinate în cadrul unei hermeneutici a sensului, expusă pe larg într-o (prima) dintre cărțile candidatului, glisând spre o hermeneutică existențială, definită ca atare în cele mai recente cercetări ale sale (cum este aceea despre B. Fundoianu). Capacitatea de conceptualizare și instrumentalizare a conceptelor se realizează prin exersarea interpretării în cadrul unei metode, circumscrisă constant hermeneuticii ca aplicație specifică, în diversele ei variante și accepții.

În concluzie, teza de abilitare dovedește prestigiu și autoritatea științifică a conf. univ. dr. Dorin Ștefănescu, consolidarea unei metode de cercetare, originalitatea interpretărilor și inspiră încrederea în capacitatea sa de influență benefică, formatoare, asupra viitorilor săi doctoranți.

Sunt îndeplinite pentru fiecare criteriu standardele minime pentru acordarea abilitării conferențiarului univ. dr. Dorin Ștefănescu.

**COMISIA DE ABILITARE
HABILITATION COMMISSION**

**NUMELE și Prenumele
SURNAME and Forename**

**Semnătura
Signature**

1. Prof.univ.dr Simuț Ion (președinte)
2. Prof.univ. dr. Boldea Iulian
3. Prof.univ.dr. Bodiu Andrei

